

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת וישב****"ויתנהו אל בית הסהר"**

"וַיִּקַּח אֲדֹנָי יוֹסֵף אֶת בֵּית הַסֹּהַר מִקּוֹם אֲשֶׁר אֲסוּרֵי אֶסְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי שָׁם בְּבֵית הַסֹּהַר" ע"כ (וישב טל כ).

"כִּי אִם זְכַרְתִּי אֶתְךָ פֶּאֶשֶׁר יֵיטֵב לְךָ וְעֵשִׂיתָ נָא עִמָּדֵי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתִּי אֵל פְּרָעָה וְהוֹצֵאתִנִי מִן הַבַּיִת הַזֶּה: כִּי גָנַב גִּנְבָתִי מֵאֶרֶץ הָעֶבְרָיִם וְגַם פֶּה לֹא עָשִׂיתִי מֵאוּמָה כִּי שָׁמוּ אֹתִי בְּבוֹר" ע"כ (שם מ יד-טו).

ובתרגום אונקלוס תרגם תיבת 'בור', וכן תיבת 'הבית': 'בית אסירי', וכן תרגם בפסוק "ויריצוהו מן הבור" (מקץ מא יד), בית אסירי והכוונה בכלם אחת היא.

א-

"וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבוֹר וְגו' ע"כ (מקץ מא יד).

ובפי' רש"י (שם) מן הבור, מן בית הסוהר שהוא עשוי כמין גומא, וכן כל בור שבמקרא לשון גומא הוא, ואף אם אין בו מים קרוי בור פוש"א בלע"ז [חפירה], עכ"ל.

בפי' רבי אליהו מזרחי (שם) בד"ה מן הבור מן בית הסוהר שהוא עשוי גומא כו'. אבל גבי "כי שמו אותי בבור" (וישב מ טו) לא הוצרך לפרש זה, משום דהתם מציון לפרושי ששמוהו בבור קודם ששמוהו בבית הסוהר עמהם, והכתוב קצר ולא הזכירו וכמוהו רבים. **אבל הכא, דכתיב "ויריצוהו מן הבור" דמשמע שקורא בור את בית הסוהר שהיה שר המשקים ושר האופים בו, הוצרך לפרש, עכ"ל.**

ובגור אריה (שם) מן בית הסוהר. אבל למעלה אצל "כי שמו אותי בבור" (וישב מ טו) לא הוצרך לפרש, שיש לומר מתחלה שמו אותו בבור קודם שנתנו אותו בבית הסוהר, אבל כאן קשה שהרי בבית הסוהר היה (כ"ה ברא"ס). ועוד דלעיל יש לומר כיון שבית הסוהר עמוק בבור קראו אותו יוסף "בור", והכי קאמר - לא עשיתי מאומה כי שמו אותי בבית הסוהר עמוק כמו בור, **אבל כאן שהכתוב קרא אותו "בור", אין לומר מפני שהיה עמוק, דמאי נפקא מיניה בזה, עכ"ל.**

מבואר בדבריהם בפי' רש"י כמו שנתבאר בתרגום אונקלוס, שמתחילה ועד סוף היה יוסף באותו מקום, ופעמים קורא לו הכתוב 'בור' פעמים קוראו 'בית הסוהר' ופעמים 'הבית הזה'.

ב-

בספר צרור המור (וישב מ יד) ואיני שואל ממך דבר גדול, אלא והוצאתני מן הבית הזה, ולא מן הבור. כי אתה רואה בעיניך שאיני אסור בבית האסורין, אלא פקיד וממונה עליהם, עכ"ל. **בפי' ר' חיים פלטיאל** (מקץ מא יד) ויריצוהו מן הבור. תימא והלא לא היה בבור כ"א בבית הסוהר כדכתיב "ויהי שם בבית הסוהר", **אלא נ"ל כי בשעה ששלח פרעה להביאו אותו שעה הורידוהו בבור כדי שלא יכעוס פוטיפר על (סר) [שר] בית הסוהר, עכ"ל.**

ובטור הארוך (שם) ויריצוהו מן הבור. אע"ג דכתיב "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו" (לעיל וישב טל כג), אם כן לא היה בבור. יש לומר כששמע שר בית הסוהר ששלח פרעה בשבילו, לא ידע אם לדונו אם לאו, ולכך החזירו לבור, וכו' עכ"ל.

¹ **שם:** וזה היה תחלת סבת מאסרו שמבית האסורים יצא למלוך, שמתוך כך יתעלה יותר, שאם היה יושב ושומע החלום דרך מקרה והיה פותר אותו לא היה מעלתו כל כך, אבל אחר ששלח לכל חרטומי מצרים וכל חכמי ולא ידעו פתרונו ושלחו אחריו ופתר אותו נתעלה עכ"ל.

² **שם:** אך הכוונה דיוסף היה מובטח ששר המשקים יבקש עבורו להוציאו מן התפיסה, רק שחשש נהי שיוציאו אותו מן התפיסה אולי יחזירוהו לבית אדונו להיות שם עבד כבתחילה, ולכך שם על זה בקשתו ואמר "והוצאתני מן הבית הזה" לגמרי מבית אדוניו, "כי גנוב גונבתי מארץ העברים" ואיני עבד כלל, "וגם פה לא עשיתי מאומה כי שמו אותי בבור",

וא"כ כיון שהם רשעים כאלו ששמו אותי בבור בחנם, ראוי לקנסם לעשות אותי חפשי לגמרי ולא למכור אותי שנית לביתו. ולכן תראה להשתדל להוציא אותי לגמרי מביתו, ודו"ק וא"ש, עכ"ל.

³ **בהעמק דבר** (וישב מ יד) בד"ה מן הבית הזה. לא רק מבור בית הסוהר שיושב שמה בצאת השרים ממשמרתם, כמבואר להלן (מקץ מא יד) "ויריצוהו מן הבור", אלא אפילו מכל הבית שאני לו לעבד, עכ"ל.

⁴ ואפשר שכוונתו ממה שלא כתוב לשון ויעלוהו כמו דכתיב לעיל (וישב לו כח) "וַיַּעֲלֵנוּ אֶת יוֹסֵף".

לתגובות והערות ולקבלת הגליון

באר התורה': a0527677650@gmail.com